

העזולה מהסוגיא

פרשת בשלח ה'תשפ"ו   מנחות יג. – יט:

דף יג

א. דיני פיגול:

- הקומץ מנחה על מנת לאכול את השיריים למחר - המנחה פסולה והאוכל משיירי המנחה חייב כרת^א.
  - הקומץ מנחה על מנת להקטיר את הקומץ למחר - המנחה פסולה והאוכל משיירי המנחה חייב כרת.
  - הקומץ מנחה על מנת להקטיר את הלבונה למחר:
    - לת"ק - המנחה פסולה והאוכל משיירי המנחה חייב כרת.
    - לרבי יוסי - המנחה פסולה והאוכל משיירי המנחה אינו חייב כרת^ב.
- ב. דין מנחה שזר ליקט את הלבונה - פסולה^ג.

דף יד

ג. דיני פיגול במקצת מהקרבן:

- באופן שהכהן חשב לאכול כזית מבשר הקרבן לאחר זמנו - בין האוכל מכזית זה ובין האוכל משאר הקרבן חייב כרת.
- שתי הלחם באופן שהכהן חשב לאכול כזית משני הלחמים (כלומר חצי זית מלחם אחד וחצי זית מהלחם השני) לאחר זמנו - האוכל מאחד משני הלחמים חייב כרת.

הערות

א רש"י ותוס' מבארים שהקומץ מנחה על מנת לאכול את השיריים למחר נחשב שפיגול ב'מתיר' שלם כיון שעבודת הקמיצה שייכת רק בעבודות המנחה ולא בעבודות הלבונה.

ב הגמ' מבארת שהטעם של רבי יוסי שהאוכל משיירי המנחה אינו חייב כרת משום שאין מתיר מפגל את המתיר, וכפי שמבואר בדברי המושנה [טז א] ששני כבשי עצרת ושחט אחד מהם על מנת לשחוט את השני לאחר זמנו שני הכבשים כשרים משום שאין מתיר מפגל את המתיר, אמנם רבנן סוברים שהדין שאין מתיר מפגל את המתיר נאמר רק בשני כבשי עצרת שלא הוקבעו בכלי אחד, אבל קומץ ולבונה הוקבעו בכלי אחד ונחשבים ל'מתיר' אחד.

הגמ' מוסיפה שרבי יוסי סובר שבאופן שהקטיר אחד מהבזיכי לבונה על מנת להקטיר את הבזק השני לאחר זמנו אינו חייב כרת כיון שאין מתיר מפגל את המתיר, והגמ' [יד ב] מבארת שרבי יוסי סובר שמדרבנן נחשב פיגול כיון שרבנן גזרו אטו אופן שקמץ על מנת להקטיר את הקומץ למחר.

המושנה מוסיפה שרבי יוסי מודה שבבהמה באופן ששחט על מנת להקטיר את אימוריו לאחר זמן ההקטרה שקרבן פסול והאוכל מבשר הקרבן חייב כרת, כיון שהדם 'מתיר' את האימורין בהקטרה ואת הבשר באכילה, והאימורין והבשר אינם נחשבים 'מתיר'.

ג הגמ' מבארת שרבי ירמיה מבאר שבאופן שזר ליקט את הלבונה המנחה פסולה משום שהזר ליקט את המנחה והגישה לכהן ונחשב שהזר הוליק את המנחה 'הולכה שלא ברגל' שנחשבת הולכה, אמנם בדברי רב מרי מבואר שליקוט הלבונה נחשב עבודה כיון שאין אפשרות להקטיר את הלבונה ללא הליקוט.

לקבלת העלון או שליחת הערות: B0527147396@gmail.com

- שתי הלחם באופן שהכהן חשב לאכול כזית מאחד מהלחמים לאחר זמנו, וכן לחם הפנים באופן שהכהן חשב לאכול 'סדר' אחד שיש בו שש חלות לאחר זמנו:
  - לרבי יוסי - האוכל מהלחם או מהסדר שחשבו לאוכלו לאחר זמנו חייב כרת, והאוכל מהלחם ומהסדר שלא חשבו עליו אינו חייב כרת.
  - לחכמים - האוכל מאחד משתי הלחמים או מאחד משני הסדרים חייב כרת².
- לחמי תודה באופן שהכהן חשב לאכול אחד מהמינים לאחר זמנו, וכן מנחת מאפה תנור באופן שהכהן חשב לאכול אחד מהמינים לאחר זמנו:
  - לרבי יוסי - האוכל מהמין שחשבו לאוכלו לאחר זמנו חייב כרת, והאוכל מהמין שלא חשבו עליו אינו חייב כרת.
  - לחכמים - האוכל מאחד מהמינים חייב כרת³.

ד. דין פיגול בחטאות הפנימיות (לדעת רבי יוסי):

- באופן שעבד בחוץ (כגון שחיטה) וחשב על עבודת פנים (כגון להזות את הדם בפנים למחר) - הקרבן פסול והאוכל מבשרו אינו חייב כרת.
  - באופן שעבד בפנים (כגון הזאת הדם) וחשב על עבודת חוץ (כגון להקטיר את האימורין בחוץ למחר) - הקרבן פסול והאוכל מבשרו אינו חייב כרת.
  - באופן שעבד בחוץ (כגון שחיטה) וחשב על עבודת חוץ (כגון להקטיר את האימורין בחוץ למחר) - הקרבן פיגול והאוכל מבשרו חייב כרת.
- ה. חיוב כרת בפיגול - קרבן שנעשה פיגול יש חיוב כרת באכילת הבשר ואין חיוב כרת באכילת הדם, וכן מנחה שנעשתה פיגול יש חיוב כרת באכילת שיירי המנחה, ואין חיוב כרת באכילת הקומץ או הלבונה⁴.

ו. דין צירוף מחשבות פיגול בשתי עבודות:

- לברייתא הראשונה:
  - באופן שחשב בשחיטה לאכול חצי זית חוץ לזמנו, וחשב בזריקה לאכול חצי זית חוץ לזמנו - פיגול.
  - באופן שחשב בקבלה לאכול חצי זית חוץ לזמנו, וחשב בהולכה לאכול חצי זית חוץ לזמנו:
    - ללישנא קמא - פיגול.
    - ללישנא בתרא - לא נחשב פיגול.
- ללוי - לא נחשב פיגול משום שלא מצרפים עבודות זה לזה⁵.

הערות

ד הגמ' מבאר שרבי יוסי סובר שדורשים מהפסוק ששתי הלחם נחשבים כ'גוף אחד' ונחשבים כ'שני גופים', (רש"י מבאר שדורשים מהפסוק 'שתי שני עשרונים סלת תהינה' ששני הלחמים מעבדים זה את זה ונחשבים כ'גוף אחד' ומאידך דורשים מהלשון 'שתיים' שצריך לערוך כל לחם בפני עצמו ולכן נחשבים 'שני גופים', ותוס' מבארים שדורשים מהלשון 'שתיים שני עשרונים' שנחשבים 'שני גופים' ודורשים מהלשון 'לחם תנופה' שנחשבים 'גוף אחד'), ולכן באופן שהכהן במחשבתו חילק את שני הלחמים זה מזה וחשב לאכול כזית מאחד מהלחמים לאחר זמנו נחשבים שתי הלחם כ'שני גופים' ולכן האוכל מהלחם שחשבו לאוכלו לאחר זמנו חייב כרת והאוכל מהלחם שלא חשבו לאוכלו לאחר זמנו אינו חייב כרת, אבל באופן שהכהן במחשבתו חיבר את שני הלחמים זה לזה וחשב לאכול חצי זית מלחם אחד לאחר זמנו וחצי זית מלחם השני לאחר זמנו נחשבים שתי הלחם כ'גוף אחד' ולכן האוכל מאחד משתי החלות חייב כרת.

ובדברי המשנה מבואר שרבי יוסי לשיטתו סובר שבלחם הפנים באופן שהכהן חשב לאכול 'סדר' אחד שיש בו שש חלות לאחר זמנו נחשבים שני הסדרים כ'שני גופים' ולכן האוכל מהסדר שחשבו לאוכלו לאחר זמנו חייב כרת, והאוכל מהסדר שלא חשבו עליו אינו חייב כרת (ותוס' מבארים שאפשר ללמוד את לחם הפנים משתי הלחם גם לפי הצד שלא לומדים 'מילתא ממילתא' משום שהם דומים מאוד זה לזה).

ה הגמ' מבאר שרבי יוסי לשיטתו (ראה הערה קודמת) סובר שכל אחד מארבעת המינים שמגיעים יחד עם קרבן תודה נחשבים למין בפני עצמו ולכן באופן שפיגול באחד המינים לא התפגלו שאר המינים.

ו רש"י מבאר שהמקור של פיגול נלמד משלמים ולומדים מכך שהחיוב כרת בפיגול נאמר בבשר הקרבן שיש לו מתירים ולא בדם שאין לו מתירים, וכן חיוב קרבן נאמר באכילת שיירי מנחה שהקומץ והלבונה מתירים אותה באכילה ולא באכילת הקומץ והלבונה עצמם שאין להם מתירים.

תוס' מקשים מדוע אין חיוב כרת באכילת הלבונה והרי אסור להקטיר את הלבונה לפני הקמיצה, ונמצא שהקמיצה מתירה את הלבונה בהקטרה, ותוס' בתירוץ הראשון מתרצים שהחיוב כרת נאמר רק בדבר שדומה לשלמים שהוא 'ניתר' ואינו 'מתיר' אבל לבונה שהיא 'מתיר' את שיירי המנחה והיא 'ניתרת' על ידי הקמיצה אין חיוב כרת, ותוס' בתירוץ השני מבארים שדבר שהוא 'ניתר' נאמר רק באופן שעבודת ההיתר נעשית במזבח ולא בלבונה שעבודת ההיתר נעשית בקמיצה שלא על המזבח.

המשנה מוסיפה שחיוב כרת נאמר רק בדבר שיש לו מתירים אין חיוב כרת בקטורת וכן אין חיוב כרת במנחת כהנים ומנחת נסכים וכן משיח.

ז הגמ' מביאה שנחלקו התנאים באופן שהכהן חשב בשחיטת כבש אחד לאכול חצי זית מלחם אחד ובשחיטת הכבש השני לאכול חצי זית מהלחם השני לרבי הקרבן כשר ולרבנן הקרבן נחשב לפיגול, ורביא מבאר שנחלקו האם מצרפים מחשבת פיגול בשתי עבודות ורבי סובר כדעת לוי, וחכמים סוברים כדעת הברייתא

ז. האם 'קרבן ציבור חלוק':

- שתי הלחם באופן שנטמא אחד מהלחמים, או לחם הפנים באופן שנטמא סדר אחד
  - לרבי יהודה - שניהם יצאו לבית השריפה שאין קרבן ציבור חלוק.
  - לחכמים - הטמא ישרף והטהור יאכל.
- שני בזיכי לבונה באופן שנטמא אחד מהבזיכים:
  - הבזך שנטמא - מותר להקריבו משום ש'טומאה הותרה בציבור'.
  - הבזך שלא נטמא:
    - לרבי יהודה - מותר לטמאותו משום ש'אין קרבן ציבור חלוק'.
    - לחכמים - אסור לטמאותו.
- קרבן פסח באופן ששבט אחד נטמא:
  - לרבי יהודה - כל הציבור יכולים להקריב בטומאה משום ש'אין קרבן ציבור חלוק'.
  - לחכמים - השבט הטמא יכול להקריב בטומאה, ושאר השבטים צריכים להקריב בטהרה.

ח. דיני פיגול בקרבן שמגיע עמו לחם:

- שני כבשים שנעשו במחשבה לאכול כזית מבשרם למחר - האוכל מבשר הכבשים, או משתי הלחם חייב כרת, כיון ששתי הלחם מגיעים מחמת הקרבן.
- שני כבשים שנעשו במחשבה לאכול כזית משתי הלחם למחר - האוכל מבשר הכבשים אינו חייב כרת, והאוכל משתי הלחם חייב כרת, כיון ששני הכבשים לא מגיעים מחמת הלחם.
- קרבן תודה ששחטו במחשבה לאכול כזית מבשרו למחר - האוכל מבשר התודה או מלחמי התודה חייב כרת, כיון שהלחם מגיע מחמת הקרבן.
- קרבן תודה ששחטו במחשבה לאכול את הלחמי תודה למחר - האוכל מבשר התודה אינו חייב כרת, והאוכל מלחמי התודה חייב כרת, כיון שהתודה לא מגיעה מחמת הלחם.
- שני כבשים שנעשו במחשבה לאכול חצי זית מבשרם למחר וחצי זית משתי הלחם למחר:
  - לרב - האוכל מבשר הכבשים אינו חייב כרת, והאוכל משתי הלחם חייב כרת.
  - לרבי אלעזר - האוכל מבשר הכבשים ומשתי הלחם אינו חייב כרת^ה.
- קרבן תודה שנעשה במחשבה לאכול חצי זית מבשרו למחר, וחצי זית מהלחמי תודה למחר:
  - לרב:
    - ללשון הראשון בגמ' - האוכל מבשר התודה אינו חייב כרת, והאוכל מלחמי התודה חייב כרת.
    - ללשון השני בגמ' - האוכל מבשר התודה או מלחמי התודה אינו חייב כרת^ט.
  - לרבי אלעזר - האוכל מבשר התודה או מלחמי התודה אינו חייב כרת.

ט. השוחט אחד מכבשי עצרת על מנת לאכול את 'חבירו' למחר - הגמ' מסתפקת האם הכוונה חבירו לכבש השני או דלמא הכוונה 'חבירו' לשתי הלחם'.

« הערות »

הראשונה, ואבי דוחה שאין הכרח בכך ואפשר לומר שדברי רבי נאמרו רק בשחיטת הכבשים שכל אחד מהם הוא 'חצי מתיר' אבל ב'מתיר שלם' רבי סובר כדעת הברייתא הראשונה.

ח הגמ' מבארת שהטעם של רב שהאוכל משתי הלחם חייב כרת משום שהחצי כזית מבשר הכבשים והחצי זית מהלחם מצטרפים לפיגול, אבל האוכל מבשר הכבשים אינו חייב כרת משום שאפילו באופן שחשב לאכול כזית מהלחם חוץ לזמנו האוכל מבשר הכבשים אינו חייב כרת, ורבי אלעזר סובר שדורשים קל וחומר 'ומה המפגל אינו מתפגל הבא לפגל ולא פיגל אינו דין שלא יפגל'.

ט הגמ' בלשון השני מבארת שקרבן תודה לא מניפים אותו יחד עם הלחמים ולכן חצי זית מהקרבן וחצי זית מהלחמים אינו מצטרף אבל שני הכבשים שמניפים אותם יחד עם הלחמים חצי זית מהכבשים וחצי זית מהלחמים מצטרפים.

י ראה להלן [עמוד 4] שהשוחט את אחד הכבשים על מנת לאכול את שתי הלחם למחר לרבי מאיר האוכל משתי הלחם חייב כרת, ולחכמים אינו חייב כרת משום שאין מפגלין בחצי מתיר, והשוחט אחד מכבשי עצרת על מנת לאכול מבשר הכבש השני למחר האוכל מבשר הכבשים אינו חייב כרת משום שאין מתיר מפגל את המתיר, והגמ' בסוגיין מסתפקת באופן שאמר לשון 'חבירו' האם כוונתו לאכול מבשר הכבש השני או שכוונתו לאכול את שתי הלחם למחר.

י. דין פיגול בנסכים שבאים עם הקרבן:

• לרבי מאיר:

- באופן שעשה אחת מעבודות הקרבן על מנת לאכול מבשר הקרבן חוץ לזמנו:
- באופן שהנסכים הוקדשו בכלי - האוכל מבשר הקרבן או השותה מהנסכים חייב כרת.
- באופן שהנסכים לא הוקדשו בכלי - האוכל מבשר הקרבן חייב כרת, והשותה מהנסכים אינו חייב כרת.
- באופן שעשה אחת מעבודות הקרבן על מנת להקריב את נסכיו חוץ לזמנו - האוכל מבשר הקרבן אינו חייב כרת, והשותה מהנסכים חייב כרת.
- לחכמים - אין דין פיגול בנסכים^א.

דף טז

יא. דיני 'כל העושה על דעת הראשונה הוא עושה':

• בכהן אחד:

- באופן שעשה עבודה ראשונה במחשבת פיגול ועבודה שניה בשתיקה:
- לרב - 'כל העושה על דעת הראשונה הוא עושה', ולכן נחשב שעשה גם את העבודה השניה במחשבת פיגול.
- לשמואל - לא אומרים ש'כל העושה על דעת הראשונה הוא עושה'.
- באופן שעשה עבודה ראשונה במחשבת פיגול ועבודה שניה בשתיקה ועבודה שלישית במחשבת פיגול - לא אומרים ש'כל העושה על דעת הראשונה הוא עושה'^ב.
- באופן שעשה עבודה ראשונה במחשבת פיגול ועבודה שניה במחשבת פיגול ועבודה שלישית בשתיקה - לא אומרים ש'כל העושה על דעת הראשונה הוא עושה'^ב.
- בשתי כהנים באופן שכהן אחד עשה עבודה במחשבה ולאחר מכן כהן אחר עשה עבודה שניה בשתיקה - לא אומרים ש'כל העושה על דעת הראשונה הוא עושה'.

יב. דיני פיגול:

- האם יש פיגול 'בחצי מתיר' - לרבי מאיר חייב כרת לחכמים אינו חייב כרת.
- במנחת חוטא שיש בה קומץ ואין בה לבונה - הקמיצה וההולכה וההקטרה נחשבות 'מתיר שלם'.
- במנחה שיש בה קומץ ולבונה:
- קמיצה - נחשבת 'מתיר שלם' כיון שעבודה זו שייכת בקומץ ולא בלבונה^ג.
- קידוש קומץ - נחשב 'מתיר שלם' כיון שעבודה זו שייכת בקומץ ולא בלבונה^ג.
- הולכה:
- לרבי יוחנן - מועיל בה מחשבה לחייב כרת.
- לריש לקיש - נחשבת 'חצי מתיר'^ד.

הערות

יא הגמ' מבארת שחכמים סוברים שכיון שלא חייבים להביא את הנסכים יחד עם הקרבן אלא אפשר להביאם לאחר זמן, גם באופן שהביא את הנסכים יחד עם הקרבן הנסכים לא הוקבעו עם הזבח ואפשר לשנותם לקרבן אחר, ולכן לא חל דין פיגול על הנסכים, אמנם רבי מאיר סובר שבאופן שהביא את הנסכים עם הזבח והנסכים התקדשו בכלי הנסכים הוקבעו עם הזבח (וכדין לחמי תודה שהוקבעו יחד עם התודה), ולא יכול לשנותם לקרבן אחר ולכן יש דין פיגול בנסכים.

הגמ' מוסיפה שרבי מאיר ורבנן נחלקו גם בדין לוג שמן של מצורע באופן שהמצורע הביא את השמן יחד עם האשם, שלדעת רבי מאיר הלוג שמן הוקבע עם האשם ולכן יש דין פיגול בלוג שמן, ולדעת חכמים הלוג שמן לא הוקבע עם האשם ולכן אין בו דין פיגול.

יב הגמ' מבארת שבאופן זה יש הוכחה שלא עשה את העבודה השניה על דעת על דעת העבודה הראשונה, משום שאם היה עושה על דעת הראשונה לא היה צריך לפרש בעבודה השלישי שעושה במחשבת פיגול.

יג הגמ' מבארת שבאופן זה יש הוכחה שלא עשה על דעת העבודה הראשונה, משום שאם היה עושה על דעת העבודה הראשונה לא היה צריך לפרש בעבודה השניה שעושה במחשבת פיגול.

יד רש"י מבאר שעבודת הקמיצה נחשבת 'מתיר שלם' כיון שיש קמיצה רק במנחה ואין קמיצה בלבונה, ולכן באופן שקמץ על מנת לאכול את השיריים לאחר זמנו האוכל מהשיריים חייב כרת.

טו הגמ' מוסיפה שבאופן שמולכים את המנחה כדי לתת בכלי שרת לקדשה נחשבת ההולכה 'מתיר שלם' ובאופן שחשב בהולכה זו מחשבת פיגול האוכל משיירי המנחה חייב כרת.

טז הגמ' מבארת שהטעם של ריש לקיש שהולכה נחשבת 'חצי מתיר' משום שיש עבודת הולכה גם בלבונה, אמנם רבי יוחנן סובר שכיון שהולכה נחשבת עבודה

- הקטרה הקומץ - נחשבת 'חצי מתיר' כיון שעבודת ההקטרה שייכת גם בלבונה.
- הקטרת הלבונה - נחשבת 'חצי מתיר' כיון שעבודת ההקטרה שייכת גם בקומץ".
- בכבשי עצרת באופן ששחט את אחד הכבשים על מנת לאכול את שתי הלחם למחר - נחשב פיגול ב'חצי מתיר'.
- בלחם הפנים באופן שהקטיר אחד הבזיכים על מנת לאכול את שני הסדרים למחר - נחשב פיגול ב'חצי מתיר'.
- בשעיר הפנימי של יום הכיפורים:
  - הזאה בקודש הקדשים - נחשבת 'חצי מתיר'.
  - הזאת על הפרוכת - נחשבת 'חצי מתיר'.
  - הזאה על מזבח הזהב - נחשבת 'חצי מתיר'".
- בחטאות הפנימיות:
  - הזאת על הפרוכת - נחשבת 'חצי מתיר'.
  - הזאה על מזבח הזהב - נחשבת 'חצי מתיר'".

ג. דין פיגול באופן שהקטיר שומשום מהמנחה על דעת לאכול שומשום מהשיריים - נחלקו האמוראים האם המנחה נחשבת פיגול והאוכל מהשיריים חייב כרת או דלמא המנחה פסולה, או דלמא המנחה כשרה?.

דף יז

ד. דיני מתיר מפגל את המתיר:

- בכבשי עצרת:
  - באופן ששחט את אחד הכבשים לאכול מבשרו למחר - האוכל מבשר כבש זה חייב כרת, והאוכל מבשר הכבש השני אינו חייב כרת.
  - באופן ששחט את אחד הכבשים לאכול מבשר הכבש השני למחר - האוכל מבשר הכבשים אינו חייב כרת משום ש'אין

הערות

ש'אינה מתרת' ולכן מועילה בה מחשבה לחייב כרת, ורש"י מבאר שהטעם שהולכה נחשבת עבודה שאינה מתרת משום שהכהנים יכולים להשיט זה לזה את המנחה ולא להוליכה כלל.

הגמ' מוסיפה שדברי ריש לקיש נאמרו רק בעבודת הולכה ש'אינה מתרת' וכן 'אינה מקדשת' אבל שחיטה שהיא מקדשת את הדם לזריקה נחשבת 'חצי מתיר'.

יז בדברי הגמ' מבואר שבאופן שהקטיר את הקומץ במחשבת שלא לשמו ולאחר מכן הקטיר את הלבונה בסתמא לפי הצד שאומרים 'על דעת הראשונה הוא עושה' ונחשב שהקטרת הקומץ נעשתה במחשבת פיגול ופיגול בכל המתיר, ולפי הצד שלא אומרים 'על דעת הראשונה הוא עושה' נחשב 'חצי מתיר', ותוס' מוסיפים שבאופן שפירש בהקטרת הלבונה שלא עושה על דעת הראשונה נחשב 'חצי מתיר'.

בדברי הגמ' מבואר שבאופן שהקטיר את הלבונה במחשבת שלא לשמו ולאחר מכן הקטיר את הקומץ בסתמא, לפי הצד שאומרים 'על דעת הראשונה הוא עושה' ונחשב שהקטרת הקומץ נעשתה במחשבת פיגול ופיגול בכל המתיר, ולפי הצד שלא אומרים 'על דעת הראשונה הוא עושה' נחשב 'חצי מתיר', ותוס' מוסיפים שבאופן שפירש בהקטרת הקומץ שלא עושה על דעת הראשונה נחשב 'חצי מתיר'.

הגמ' [יד ב] מבארת שלמרות שחכמים סוברים שבאופן שהקטיר את הקומץ נחשב 'חצי מתיר' והאוכל משיירי המנחה אינו חייב כרת מ"מ מדרבנן נחשב פיגול כיון שגוזרים אטו הקטרת קומץ של מנחת חוטא שנחשב מתיר שלם, וכן למרות שחכמים סוברים שבאופן שהקטיר את הלבונה נחשב 'חצי מתיר' והאוכל משיירי המנחה אינו חייב כרת מ"מ מדרבנן נחשב פיגול כיון שגוזרים אטו הקטרת שני ביזכי לבונה שנחשבים מתיר שלם.

יח תוס' מוסיפים שלמרות שלדעת רבי מאיר יש פיגול ב'חצי מתיר' ולכן באופן שפיגל בהזאות בקודש הקדשים הקרבן נחשב פיגול מ"מ באופן שפיגל בחלק מההזאות של יום הכיפורים הקרבן לא נחשב פיגול, וכן רבי מאיר מודה שבאופן שפיגל בהקטרת חצי מהקומץ לא נחשבת פיגול, וכן תוס' מבארים שלפי הצד ש'שיריים מעכבים' באופן שפיגל בהזאות ולא פיגל במתן שיריים נחשב 'חצי מתיר'.

יט הגמ' מקשה לדעת רבי מאיר כיצד יש פיגול באופן שפיגל בהזאה בקודש הקדשים והרי לאחר הפיגול ההזאה בהיכל אינה נחשבת הזאה אלא הזאת מים בעלמא, ונמצא שלא קרב המתיר כמצוותו, ורבה מבאר שמדובר באופן שלאחר ההזאה בקודש הקדשים נשפך הדם והביאו קרבן אחר במקומו והזו מדמו ובאופן זה נחשב ש'קרב המתיר כמצוותו', ורבה מבאר שאפילו באופן שלא הביאו פר אחר נחשב 'קרב המתיר כמצוותו' כיון שההזאות נחשבות הזאות לענין דין פיגול.

כ הגמ' מביאה שנחלקו האמוראים באופן שהקטיר שומשום מהמנחה על דעת לאכול שומשום מהשיריים וחזר ועשה כן כמה פעמים עד שגמר להקטיר את הקומץ והשיריים במחשבת פיגול לאכול כזית מהשיריים למחר ולפי אמורא אחד המנחה נחשבת פיגול כיון שסובר שהקטרה בשיעור שומשום נחשבת 'דרך הקטרה' וכן אכילה בשיעור שומשום נחשבת 'דרך אכילה' ולכן המחשבות מצטרפות זו לזו, ולפי אמורא שני המנחה פסולה משום שהקטרה בשיעור שומשום אינה נחשבת 'דרך הקטרה' ואכילה בשיעור שומשום נחשבת 'דרך אכילה' ודין המנחה כמנחה שלא הוקטר קומצה שהיא פסולה והאוכל מהשיריים אינו חייב כרת, ולפי אמורא שלישי המנחה כשרה משום שסובר שהקטרה בשיעור שומשום נחשבת 'דרך הקטרה' ואכילה בשיעור שומשום אינה נחשבת 'דרך אכילה', ונמצא שהקטרת המנחה נחשבת הקטרה ומחשבת פיגול לא נחשבת מחשבה.

מתיר מפגל את המתיר.

- במנחה באופן שהקטיר את הקומץ על מנת להקטיר את השירים למחר:
  - לחריפי דפומבדיתא - המנחה נחשבת פיגול והאוכל מהשירים חייב כרת.
  - לרב - המנחה כשרה^{כא}.
- במנחה באופן שהקטיר את הקומץ וחשב שיקטיר את הלבונה למחר וכן חשב שיאכל את השירים למחר - המנחה נחשבת פיגול והאוכל מהשירים חייב כרת^{כב}.

פרק שלישי

טו. דיני פיגול:

- באופן שחשב לאכול דבר שאין דרכו לאכול או להקטיר דבר שאין דרכו להקטיר:
  - לת"ק - כשר.
  - לרבי אליעזר:
    - לרבי יוחנן:
      - לרבי יהודה - חייב כרת.
      - לרבי אלעזר - פסול ואין בו כרת.
      - לדברי הגמ' בסוגיין - פסול ואין בו כרת.
      - לשמואל:
        - לתירוץ הראשון בתוס' - סובר כדעת רבי יוחנן.
        - לתירוץ השני בתוס' - חייב כרת^{כג}.
- באופן שחשב להניח את דם הקרבן למחר:
  - לרבי יוחנן:
    - לת"ק - כשר.
    - לרבי יהודה - פסול מדאורייתא, ובאופן שחשב להניח מקצת מדם הקרבן למחר פסול מדרבנן גזירה אטו כל דמו.
    - לדברי הגמ' בסוגיין:
      - לת"ק - פסול מדאורייתא, ובאופן שחשב להניח מקצת מדם הקרבן למחר כשר.
      - לרבי יהודה - פסול מדאורייתא, ובאופן שחשב להניח מקצת מדם הקרבן למחר פסול מדרבנן גזירה אטו כל דמו^{כד}.
      - לרבי אלעזר:
        - לת"ק - פסול מדאורייתא, ובאופן שחשב להניח מקצת מדם הקרבן למחר כשר.

הערות

כא הגמ' מבארת שהטעם של רב שהמנחה כשרה משום ש'אין מתיר מפגל את המתיר', אמנם חריפי דפומבדיתא סוברים שבאופן זה המנחה נחשבת פיגול כיון שהקומץ והלבונה 'נקבעו בחד מנא'.

הגמ' מוסיפה שלדעת רב המנחה כשרה גם לפי הצד ש'מפגלין בחצי מתיר' כיון שהמחשבה של הפיגול לא חלה, ולדעת חריפי דפומבדיתא המנחה פסולה גם לפי הצד ש'אין מפגלין בחצי מתיר' משום שהנידון של פיגול בחצי מתיר נאמר באופן שפיגול בקומץ והלבונה נשארה בכשרותה אבל באופן זה שחשב על הלבונה נחשב כאילו פיגול בכל המתיר.

כב הגמ' מבארת שדין זה נאמר גם לדעת רב שבאופן שהקטיר את הקומץ על מנת להקטיר את השירים למחר לא נחשב פיגול משום ש'אין מתיר מפגל את המתיר' וכן דין זה נאמר גם לפי דעת רבי מאיר שסובר שבאופן שהקטיר את הקומץ על מנת לאכול את השירים לא נחשב פיגול משום ש'אין מפגלין בחצי מתיר' מ'מ באופן זה שחשב את שתי המחשבות בהקטרה מתפשטת המחשבה בכל המנחה.

כג הגמ' מבארת שלומדים מהפסוק 'ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי לא ירצה המקריב אתו לא יחשב לו פגול' דין פיגול באופן שחשב על אכילת אדם ועל אכילת מזבח ות"ק סובר שלומדים מפסוק זה שחייב פיגול נאמר רק באופן שחשב לאכול דבר שדרכו לאכול ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר אבל באופן שחשב לאכול דבר שאין דרכו לאכול או להקטיר דבר שאין דרכו להקטיר כשר, ורבי אליעזר לפי הצד שסובר שפסול ואין בו כרת מודה לדברי ת"ק אלא שסובר שרבנן גזרו באופן זה אטו אופן שחשב לאכול דבר שדרכו לאכול ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר, ורבי אליעזר לפי הצד שסובר שחייב כרת סובר שדורשים מכך שהתורה קראה להקטרה בלשון אכילה שגם באופן שחשב לאכול דבר שדרכו להקטיר או להקטיר דבר שדרכו לאכול חייב כרת (הגמ' בתירוץ הראשון מבארת שת"ק סובר שדורשים מכך שהתורה קראה להקטרה בלשון אכילה שגם באופן שחשב להקטיר דבר שדרכו להקטיר בלשון אכילה, או שדורשים שכמו שהחייב של אכילה בכזית כך החייב של הקטרה בכזית).

כד תוס' מבארים שלמרות שרבי יהודה סובר שבאופן שחשב להניח מקצת מדם הקרבן גזירה אטו כל דמו באופן שחשב לשתות את דם הקרבן למחר לדעת ת"ק הקרבן כשר, משום שאין הכרח מהמחשבה שישתה את הדם למחר שלא יזרוק את הדם אלא יתכן שיזרוק את הדם ולאחר מכן ישתה את הדם.

• לרבי אליעזר - פסול מדאורייתא, ובאופן שחשב להניח מקצת מדם הקרבן למחר פסול מדרבנן גזירה אטו כל דמו.

- באופן שחשב לאכול דבר שדרכו לאכול פחות מכזית, או להקטיר דבר שדרכו להקטיר פחות מכזית - כשרי"ה.
- באופן שחשב לאכול חצי דבר שדרכו לאכול ולהקטיר חצי זית דבר שדרכו להקטיר - כשר משום שאכילה והקטרה לא מצטרפים לכזית.

דף יח

טז. דיני מנחות:

- באופן שלא יצק שמן - המנחה פסולה^{טז}.
- באופן שזר יצק את השמן:
  - לת"ק - כשרה.
  - לרבי שמעון - פסולה^{טז}.
- באופן שלא בלל או לא פתת:
  - לת"ק - כשרה.
  - לרבי שמעון:
    - לתירוץ הראשון בתוס' - כשרה.
    - לתירוץ השני בתוס' - פסולה^{טז}.
- באופן שזר בלל או פתת:
  - לת"ק - כשרה.
  - לרבי שמעון - פסולה^{טז}.
- באופן שלא הניף - כשרה.
- באופן שלא הגיש - כשרה.

הערות

כה רש"י מבאר שבאופן זה לכו"ע רבנן לא גזרו במחשבה פחות מכזית אטו מחשבה של כזית.
כו רש"י מבאר שסדר נתינת השמן והסולת במנחה הוא: א. מתן שמן בכלי. ב. מתן סולת בכלי. ג. מתן שמן ובלילה. ד. חוזר ויוצק שמן על המנחה. ורש"י מבאר שהמקור שבאופן שלא יצק שמן כלל המנחה פסולה משום שדין יציקה בשמן נכתב שני פעמים 'ויצק עליה שמן' ויציקת עליה שמן ודורשים מכך עיכובא, או משום שכתוב 'ויצקת עליה שמן מנחה היא' ודורשים שרק באופן שיצק שמן נחשבת למנחה אבל באופן שלא יצק שמן לא נחשבת למנחה.

כז הגמ' מבארת שת"ק סובר שדורשים מהפסוק 'ויצק עליה שמן ונתן עליה לבנה והביאה אל בני אהרן הכהנים וקמץ' שמקמיצה ואילך עבודת כהונה אבל יציקה ובלילה כשרים בזר, אמנם רבי שמעון דורש מהאות 'ו' במילה 'והביאה' היקש בין היציקה לקמיצה כמו שהקמיצה צריכה להעשות על ידי כהן כך היציקה צריכה להעשות על ידי כהן.

הגמ' מוסיפה שרבי שמעון מודה ששחיטה כשרה בזר ולא דורשים מהאות 'ו' בפסוק 'ושחט את בן הבקר והקריבו בני אהרן הכהנים' ששחיטה פסולה בזר משום שדורשים סמיכות בין סמיכה לשחיטה כמו שסמיכה כשרה בזר כך שחיטה כשרה בזר, ומאידך לא דורשים מהסמיכות כמו שסמיכה בבעלים כך שחיטה בבעלים משום שלומדים קל וחומר שאם זריקה שהיא עיקר הכפרה לא צריכה להעשות בבעלים שחיטה שאינה עיקר הכפרה לא צריכה להעשות בבעלים ולפי הצד שאי אפשר ללמוד קל וחומר זה כיון ש'אין דנים אפשר מאשי אפשר' לומדים משחיטת פר כה"ג ביום הכיפורים שכתוב בו 'ושחט את פר החטאת אשר לו' ודורשים שרק שחיטה זו צריכה להעשות בבעלים אבל שאר שחיטת הקרבנות לא צריכות להעשות בבעלים.

כח רש"י מבאר שהכוונה 'לא פתת' להכהן לא פתת את כל המנחה אלא רק פתת מקצת מהמנחה לצורך הקמיצה המנחה כשרה. והגמ' מוסיפה שיש שיעור לפתיתין שהכהן צריך לעשות, ובאופן שהכהן חתך שהם קטנות מהשיעור או גדולות מהשיעור המנחה כשרה (ותוס' מוסיפים שלפי הצד שהשיעור של הפתית הוא לעשות המנחה כקמח לא שייך שהכהן יחתך לחתיכות שהם קטנות מהשיעור).

רש"י מוסיף שהצד שבאופן שלא בלל כשרה נאמר באופן שנתן את כל הלוג שמן ב'מתן שמן בכלי' בתחילת עשיית המנחה, אבל באופן שלא נתן את כל השמן במנחה המנחה פסולה משום ש'חיסר שמנה'.

הגמ' מוסיפה שלמרות שבאופן שלא בלל המנחה כשרה מ"מ באופן שהמנחה אינה ראויה לבלילה (כגון שישים ואחד עשרון בכלי אחד) המנחה פסולה, משום ש'כל הראוי לבלילה אין בילה מעכבת בו וכל שאינו ראוי לבלילה בילה מעכבת בו', ותוס' מבארים שלמרות שהתורה כתבה כמה פעמים לשון 'בלילה' מ"מ לא דורשים מכך שבלילה מעכבת כיון שהתורה לא כתבה לשון 'ובלילה', אמנם מסבירא אומרים שכיון שהתורה הצריכה לבלילה באופן שהמנחה לא ראויה לבלילה המנחה פסולה.

כט תוס' בתירוץ הראשון מבארים שרבי שמעון סובר שלמרות שבאופן שלא בלל או לא פתת המנחה כשרה באופן שזר בלל או פתת המנחה פסולה כיון שעבודה של זר מחללת את העבודה [ע"פ קרן אורה].

דף יט

יח. דיני מנחה:

- דיני קמיצה בכלי שיש בו שיעור קומץ:
  - לרב - הקמיצה פסולה.
  - לשמואל - לכתחילה לא קומצים בכלי זה ובדיעבד הקמיצה כשרה^{לא}.
- דיני הגשה:
  - מקום ההגשה - לקרן מערבית דרומית.
  - מנחה שלא עשו בה הגשה - המנחה כשרה^{לב}.

הערות

ל הגמ' מבארת שלומדים מהפסוק 'המקריב את דם השלמים ואת החלב מבני אהרן לו תהיה שוק הימין למנה' שכהן שמקריב את דם השלמים מקבל חלק ואם הכהן מקריב ודאי שהוא מודה בעבודה, ומוסיפים ודורשים מהלשון 'מבני אהרן' שרק כהן שמודה בכל העבודות שמסורות לבני אהרן מקבל חלק בקדשים.

לא הגמ' מבארת שהיה הו"א שכל הדינים שנאמרו במנחה מעכבים דכתיב 'כל זכר בבני אהרן יאכלנה חק עולם לדרתיכם' והלשון 'חוקה' מלמד עיכובא, ולכן דורשים מהפסוק 'מגרשה ומשמנה' שרק דינים שהתורה כתבה שני פעמים מעכבים אבל דינים שהתורה כתבה פעם אחת לא מעכבים (הגמ' [א] מבארת שהתורה כתבה 'מסלתה ומשמנה' ומגרשה ומשמנה' ולומדים מכך שצריך שיהיה במנחה קמח ושמן ואם לא נתן במנחה קמח ושמן המנחה פסולה, וכן לומדים מהלשון 'מגרשה ומשמנה' שבמנחת העומר צריך שיהיה שיעור הקמח והשמן ואם חסר מהשיעור המנחה פסולה, והגמ' בסוגיין מדייקת שלולי דרשות אלו דינים אלו לא היו מעכבים ומבואר שרק דין שהתורה כתבה שני פעמים מעכבים).

הגמ' מוסיפה המקור של רב שקמיצה בכלי שיש בו שיעור קומץ פסולה דכתיב 'והרים ממנו בקמצו' וכתביב 'ויקרב את המנחה וימלא כפו ממנה', אמנם שמואל סובר שלא לומדים 'שעה מדורות' ולכן אי אפשר ללמוד מהפסוק 'ויקרב את המנחה', ובדיעבד באופן שקמץ בכלי שיש בו שיעור קומץ הקמיצה כשרה.

לב המקור שצריך לעשות במנחה הגשה נלמד מהפסוק 'הקריבה אל הכהן והגישה אל המזבח', והגמ' מבארת שלא לומדים מהפסוק 'זאת תורת המנחה הקרב אותה בני אהרן לפני ה' אל פני המזבח' שדין הגשה מעכב, אלא לומדים מפסוק זה שמקום ההגשה הוא בקרן מערבית דרומית, והברייתא מביאה שת"ק סובר שדורשים 'לפני ה' צד מערב אל פני המזבח' צד דרום, ולומדים מכך שהגשה נעשית בקרן מערבית דרומית, אמנם רבי אליעזר סובר שדורשים 'אל פני המזבח' בצד דרום וצד דרום נחשב 'לפני ה' כיון שהמזבח עומד בצפון ודרום המזבח נמצא מול פתח ההיכל, ותוס' מוסיפים שלדעת רבי אליעזר אי אפשר להגיש רחוק מהקרן משום שצריך להגיש במקום הקרוב ביותר לפתח ההיכל.